

G.P.-S.

Halszaak

J 220

**In the Supreme Court of South Africa
In die Hooggeregshof van Suid-Afrika**

(Appel DIVISION)
-AFDELING)

**EX PARTE/OPPOSED APPLICATION OF
EX PARTE/BESTREDE AANSOEK VAN**

Pieter Wildeman

Applicant
Aansoeker

versus

Die Staat

Respondent

Applicant's attorney
Prokureur van Aansoeker

P. A. de

Respondent's attorney
Prokureur van respondent

P. G. Knapstad

Applicant's advocate
Advokaat van Aansoeker

F. M. Kloppe

Respondent's advocate
Advokaat van respondentNature of application
Aard van aansoekVerlof om te appelleer teen skuldigerinding
en vonnisSet down for hearing on
Ter rolle geplaas vir verhoor op

Voorgeleë op 15/6/82 - Gelyk-WAR

K. P. A.

M. B. de

Verlof om te appelleer
niet geweend

A. S. de

15/6/82

15/6/82

Telegraphic address } "Supreme"
Telegramadres }

Telephone No. 22-1112
Telefoon No.

Postal Code 8000
Poskode.....

In reply please quote
By beantwoording haal aan

No. S.S.29/82

DEPARTMENT OF JUSTICE • DEPARTEMENT VAN JUSTISIE
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA • REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA

Office of the Registrar of the Supreme
Court of South Africa

Kantoor van die Griffier van die
Hooggeregshof van Suid-Afrika

Navrae: Mnr Muller
Junie 9, 1982

Privaatsak X9020
Kaapstad

Die Griffier
Appèlafdeling
Postbus 258
BLOEMFONTEIN
9300

VERLOF TOT APPÈL : PIETER WILDEMAN

'n Petisie in terme van Art. 316 (6) van Wet
51/1977 is op 18 Mei 1982 aan u gerig.

Ingesluit vind asseblief die voorsittende
regter se uitspraak, die Appèllant se aansoek
om verlof tot appèl asook die regter se uit-
spraak daaromtrent.

GRIFFIER
JCH MULLER/bm

MET HERVATting: (om 2.45 nm)

UITSPRAAK

MUNNIK, R.P: Die beskuldigde staan tereg op drie klagtes, die eerste is verkragting, die tweede is moord en die derde is roof. Aldrie klagtes spruit voort uit die gebeure op die nag van die 10de tot die 11de Oktober 1981 naby Rietvlei in die distrik van Knysna.

Dit dien geen doel om die klagstaat formeel weer voor te lees nie. Die Staat se saak is dat op daardie aand is die oorledene, Mev. Sarah Maria Magdalena Barnard, (10 'n ou dame van 80 jaar oud, in haar huisie verkrag en vermoor en van geld wat sy in haar besit gehad het, beroof.

Beskuldigde het hier in hierdie hof skuld erken op die klagte van verkragting, hy het skuldig gepleit op daardie klagte, op die moordklagte het hy skuldig gepleit aan strafbare manslag en op die roofklagte het hy skuldig gepleit aan diefstal.

Daar was verrigtinge in die landdroshof ingevolge die betrokke Artikels van die Strafproseswet waar die beskuldigde verskyn het op die 13de Oktober 1981 en waar twee (20 klagtes aan hom gestel is, die een was moord met 'n alternatief van strafbare manslag, die tweede verkragting. Op daardie stadium was die roofklagte nie aan hom gestel nie.

Hy het skuldig gepleit op klagte 1, die hoofklagte, dit wil sê die moordklagte, en klagte 2, die verkragtingklagte, en die landdros het hom ingevolge die betrokke artikels van die Wet wat ek so pas genoem het uitgevra oor sy pleite en die oorkonde van daardie uitvraging en sy antwoorde daarop is ingedien as Bewysstuk E by hierdie hof, waarby ek aanstonds sal kom. Ek nog wil meld dat die (30 klagtes/...

klagtes in hierdie hof andersom opgestel is, d.w.s. die eerste klagte is verkragting en die tweede moord.

Omliggende getuienis deur die Staat om die prentjie in te skilder, is dat die betrokke aand het die ou dame, die oorledene, op daardie tydstip in die huisie gewoon. Dit was 'n tweevertreksinkhuis gewees met net 'n kombuis en 'n slaapkamer, sy was 'n pensionaresse, en so ver as wat 'n mens kan aflei van die getuienis van Mnr van Rooyen, haar buurvrou se seun, is sy eintlik die eiendom gegee om in te bly deur Mnr van Rooyen se moeder. Syself het geen (10 ander heenkome gehad tot sy wete nie.

Sy het alleen daar gebly maar omdat nie in goeie gesondheid was nie, het sy die gebruik gehad om 'n jong kleurlingmeisie te kry om saans daar te slaap in die vertrek by haar, soos Mnr van Rooyen dit gestel het, om in geval daar iets met haar gebeur, dan om hulp te gaan roep aangesien daar nie 'n telefoon of enige ander vorm van kommunikasie aan haar beskikbaar was nie.

Die kleurlingmeisie wat gewoonlik by haar gebly het, was ene Marinda Malgas. Sy is 'n jong meisie van ek skat (20 omtrent 18 of 19 jaar en haar getuienis is dat sy gewoonlik daar in die vertrek geslaap het en soos sy dit gestel het vir die ou miesies haar pille gegee en fyngemaak as sy dit nodig gehad het in die nag.

Die getuie, Marinda, het gesê dat sy van plan was om die Sondag, dit wil sê die 11de Oktober, kerk toe te gaan vroeg die oggend en om hierdie rede het sy reëlings getref dat haar jonger sustertjie, ene Gertie Malgas, die aand daar sou bly as plaasvervanger vir haar. Die reëling is reeds eenkeer vantevore getref toe sy ook kerk toe gegaan het. (30

Die meisietjie, Gertie, het getuig sy en Marinda is albei halfsusters van die beskuldigde. Volgens haar getuienis het sy by die beskuldigde en sy houvrou en hul kind ingewoon al vir 'n geruime ruk om te help om die kind op te pas. Sy weet te vertel dat die beskuldigde teenwoordig was toe Marinda die dag om etenstyd vir haar gevra het om die aand by die oorledene te bly en dat hy dus moes geweet het dat sy daar gaan bly, maar na Marinda weg is, het hy op 'n stadium láát in die middag vir haar gesê dat sy moet die aand by hul huis bly en die kind oppas. (10

Gertie se getuienis sou redelik aanvaarbaar gewees het as dit nie was vir 'n baie groot verskil tussen haar en die getuie Marinda oor die omstandighede waarin Marinda vir Gertie gevra het om daar te bly nie.

In die eerste plek plaas Gertie dit as etenstyd maar Marinda sê nee, sy was later in die middag daar gewees en beide Marinda en die beskuldigde se houvrou, Evelina, is dit eens dat die gesprek wat plaasgevind het tussen Gertie en Marinda, in die afwesigheid van die beskuldigde plaasgevind en wel in die huis wat heeltemal teenstrydig is met (20 die getuienis van Gertie.

Gertie het nie gesê dat sy spesifiek gesê is om nie te gaan na die oorledene toe nie; dit is net vir haar gesê om by beskuldigde se huis te bly die aand. Dit opsigself is vir ons ietwat eienaardig want sy sou normaalweg die aand daar gebly het en 'n mens sou verwag het dat as die beskuldigde haar spesifiek wou gehad het, sou hy vir haar gesê het: Moet "nie na die ou miesies toe gaan vanaand nie. Bly by die huis." Daar bestaan 'n moontlikheid, ons kan dit nie hoër plaas as dit nie, dat Marinda om een of ander (30

rede haar plig versuim het die aand en dat sy nie na die oorledene toe is nie en dat daar 'n skuldgevoel by haar is en dat die storie tussen haar en Gertie miskien opgekook is om haar pligversuim te dek omdat dit tot sulke slegte gevolge gelei het vir die oorledene. Ons sê nie dit is so nie, maar dit is 'n moontlikheid wat ons nie kan uitsluit nie veral inagnemend die gehalte van Gertie se getuienis en die konflik tussen haar en Marinda en Evelina wat ek alreeds genoem het. Ons moet dus die saak benader op die basis dat Gertie nie aangesê is deur die beskuldigde (10 om weg te bly daardie aand nie of by die huis te bly nie, maar dit beteken natuurlik nie meer as dit nie. Wat wel hier aan die einde van die saak op die lappe gekom het wat ons nie van bewus was nie, ek dink dit was 'n algemene verrassing vir die verdediging ook, is dat Marinda eintlik die aand by ene Witbooi se huis was en die beskuldigde was ook daar gewees, omtrent tienuur die aand, en die beskuldigde sê hy het haar daar gesien. Met ander woorde, die beskuldigde het wel geweet dat Marinda nie by die oorledene daardie aand is nie toe hy op pad soontoe is nie. Dit kan (20 gesê word dat hy geweet het dat Gertie by tye 'n plaasvervanger was vir Marinda, maar die getuienis is dat dit slegs eenkeer vantevore gebeur het.

Na ons mening egter is dit met die oog op die res van die getuienis nie van groot belang op hierdie stadium nie. ---Die verdere getuienis vir die Staat, afgesien van wat die beskuldigde aan die landdros gesê het, is dat die oorledene die volgende oggend nie te voorskyn gekom het nie, soos haar gebruik was nie en dit het 'n mate van kommer veroorsaak met die gevolg dat Mnr van Rooyen, die buurman, na (30

wie/...

wie alreeds verwys is (wat 'n uitstekende getuie was - hy het al die regte dinge gedoen en 'n baie goeie waarnemingsvermoë gehad, 'n intelligente wakkere jongman) het die oggend as gevolg van die feit dat daar aan hom uitgewys is dat die oorledene nie haar verskyning gemaak het nie, opgegaan na haar huis toe wat 'n paar honderd treë van sy moeder se huis is en hy het eers haar naam geroep. Toe hy nie antwoord gekry nie, het hy geklop aan die deur. Hy het nie antwoord gekry nie en hy het die deur oopgemaak. Hy het die deur se handvatsel gedraai. Hy het gevind (10 dit is nie gesluit nie en dit toe oopgemaak en deurgegaan na die slaapkamer toe waar hy die oorledene in die bed aangetref het en sy eerste indruk was dat sy slaap. Hy het haar naam weer geroep. Hy het nie antwoord gekry nie en hy het toe nader getree en hy het aan haar gevoel en hy het ook aan haar pols gevoel en hy het gedink dat sy 'n hartaanval gehad het en as gevolg daarvan dood is. Dit was sy eerste indruk.

Hy het ook op daardie stadium opgelet dat haar oog effens blou is maar omdat sy op haar linkersy gelê het, kon (20 hy nie die omvang van die blouoog presies uitmaak nie. Omdat hy gedink het dit is 'n hartaanval en dat dit die oorsaak van die dood is, het hy onmiddellik reëlins getref dat 'n dokter moet kom en intussen is Dr Berning, die waarnemende distriksgeneesheer, ontbied. By sy aankoms het Dr Berning nadere ondersoek ingestel. Hy het ook bevestig dat die oorledene dood is. Hy het aan die hof beskryf wat haar beserings was wat hy op daardie stadium opgemerk het en later by sy nadoodse ondersoek en hy het ook as gevolg van iets wat aan hom gesê is deur een van die dames wat daar gekom (30

het/...

het, besef dat daar iets aan die geslagsorgane van die oorledene gedoen is omdat daar bloed in daardie omgewing was.

Hy het die lyk laat verwyder en hy het later die nadoodse ondersoek gedoen. Gelukkig in hierdie tyd waarin ons lewe, is daar kleurfotos beskikbaar en hierdie illustreer baie duidelik wat hy wel gevind het met betrekking tot die uiterlike voorkoms van die oorledene. Sy hoofbevinding was dat sy as gevolg verwurging ("manual strangulation") oorlede is. Hy het gevind dat haar, om die Engelse woorde te gebruik wat hy gebruik het, "left cornu (lo of the thyroid cartilage", dit is die linkerhoring van die thyroïde kraakbeen, dit is net hier in die omgewing van die adamsappel, 'n fraktuur opgedoen het, en hy het ook aan die hof meegedeel dat daar 'n groot mate van geweld d.w.s. drukking gebruik moes gewees het, om hierdie fraktuur te veroorsaak.

Op die foto wat hy geneem het van die oorledene op een of ander stadium voor hy die nadoodse ondersoek gedoen het, verskyn daar duidelik die merke, die hof het dit ook uitgewys aan die dokter en hy het daarmee saamgestem dat dit (20 waarskynlik vingermerke is, aan die linkerkant van die adamsappel, dit is drie vingermerke, en dan is daar twee krapmerke aan die regterkant van die adamsappel wat sou ooreenstem met vingernaelmerke. Hy het aan die hof 'n demonstrasie gegee hoe dit sou kon gedoen gewees het deur die keel van die oorledene vas te vat met die regterhand en drukking van die duim aan die eenkant van die adamsappel en van die drie vingers aan die anderkant.

Hy is onder kruisverhoor geneem deur Mnr Klopper met betrekking tot die vermoë van die thyroïde kraakbeen om (30 geweld/...

geweld te weerstaan of andersins op die ouderdom van 80 en alhoewel die dokter ietwat onseker van homself was op hierdie gebied, ek dink hy kon 'n bietjie meer navorsing gedoen het voor hy kom getuienis gee het, het hy gesê tot sy wete word 'n kraakbeen harder met ouderdom en nie makliker breekbaar soos hy aanvaar met gewone bene nie, maar hy is nie seker of dit die geval is met die thyroïde kraakbeen nie. Soos aanstonds sal voorkom, is dit nie van baie groot belang nie want sy getuienis was op hierdie punt nie, as 'n mens in ag neem wat die beskuldigde self aan die land- (10 dros gesê het.

Die feit bly dat daar volgens hom 'n taamlike groot mate van druk moes uitgeoefen gewees het op die keel van die oorledene om die resultaat te verkry wat wel verkry is.

Hy het verder gevind dat sy 'n blouoog het wat hy sê rym met 'n vuishou en sy het 'n kneusplek gehad op die linker-voorhoof net onder die haarlyn. Sy het ook 'n letsel gehad op die lip wat ook ooreen sou stem met 'n vuishou en soos die foto aantoon, op die regteroog is daar 'n snymerkie op die ooglid. Dan was daar kneusings aan haar elmboë (20 gewees, eintlik laserasies soos hy dit beskryf het. Hy sê dit kon veroorsaak gewees het deurdat die elmboë in aanraking gekom het met harde voorwerpe soos die meubels of dit kon gewees het as sy haar elmboë op die grondvloer gedruk het in 'n poging om die persoon wat op haar gelê het, van haar af weg te druk. Die merke was volgens Dr Berning rymbaar met enige toepassing van drukking op die elmboë, maar hy het die moontlikheid uitgesluit dat die elmboë deur iemand kon vasgevat gewees het in 'n greep. Dit sou nie daardie tipe kneusing veroorsaak het nie. (30

Hy het gevind dat haar geslagsorgane baie gebloei het, dat sy 'n skeur in die perineum opgedoen het d.w.s. tussen die vagina en die anus. Hy het ook 'n kleurfoto daarvan geneem wat voor die hof as 'n bewysstuk is, en hy sê daar moes 'n stomp voorwerp en byvoorbeeld by uitstek die manlike orgaan, in die vroulike dele van die oorledene ingedring het. Hy het ook onder andere gesê sy was 5 voet 10 en 'n half, 172 sentimeters in lengte en dit is die korrekte skatting wat Mnr van Rooyen gedoen het, hy het haar geskat op tussen 5 voet 9 en 5 voet 10, en sy het 60 kilogram ge- (10 weeg. Hy het haar beskryf as redelik fris vir haar ouderdom, sy was nie 'n tengerige ou vrou gewees nie, maar vir haar hoogte en haar lengte het sy redelik spier- en vleisbedekking gehad.

Die beskuldigde het, soos alreeds aangedui, skuldig gepleit, maar voordat ek daarby kom, wil ek net meld dat volgens die getuienis van Mnr van Rooyen, het die beskuldigde op die plaas gewoon, 'n paar honderd treë weg van die oorledene se huis af. Hy het al jare daar gebly, hy het daar grootgeword in die omgewing en hy was bekend aan almal, (20 ook aan die oorledene. Hy het nie op die plaas gewerk nie. Van Maandae tot Vrydae het hy iewers anders gewerk maar oor die naweke blykbaar in ruil vir die huisvesting wat die Van Rooyens hom aangebied het, en wat hy gebruik het, het hy loswerkies daar op die plaas verrig d.w.s. hout gekap ensovoorts.

Die middag van die gebeure het Mnr van Rooyen vir hom inderdaad hout laat kap vir 'n braaivleis die aand en hom 'n buksie bier gegee om te drink. Hy het niks aan hom opgelet wat hom laat dink het dat die beskuldigde op daardie (30

stadium/...

stadium onder die invloed van drank was nie.

Net om die staatsaak te voltooi: Die houvrou van die beskuldigde, ene Evelina, het getuig dat sy die besondere aand gaan slaap het; die beskuldigde het laterig die aand daar aangekom; hy het daar op die bed gesit vir 'n rukkie. Naderhand het hy uitgetrek, hy het vir haar gevra vir pille want hy het 'n seer tand en dit is gemene-saak dat die beskuldigde 'n seer tand of seer tande gehad het want hy het Mnr van Rooyen ook vroeër die middag gevra vir pille wat hy wel gekry het. Hy het ses Disprins (10 by Mnr van Rooyen gekry. Sy, die vrou, het die Saterdag Disprins gekoop en sy het vir hom gesê waar hy dit kan kry. Hy het toe die Disprins gedrink en hy het by haar in die bed geklim en na 'n ruk het hy haar wakker gemaak om geslagsomgang met haar te hê. Dit erken hy ook in sy getuienis. Die volgende oggend moes hy 'n emmer bring - daar was getuienis oor die emmer maar ons glo nie dit neem die saak eintlik veel verder nie, die Staat óf die verdediging se saak nie; dit is duidelik dat hy ietwat ontsteld was die oggend. Mnr van Rooyen sê hy het vir hom (20 so half bewering voorgekom. Hy het nie kommentaar gelewer toe Mnr van Rooyen eers meld dat die oorledene nie te voorskyn gekom het nie, hy het ook nie kommentaar gelewer toe Mnr van Rooyen hom meedeel dat sy dood is nie.

Later die dag egter het hy geld wat hy erken dat hy die aand geneem het daar uit die huis uit, uitgegee op drank. Hy het die drank gekoop en gedrink.

Ek kom nou by die beskuldigde se eie storie. Eintlik is dit twee stories, die een is die storie wat hy aan die landdros vertel het na hy skuldig gepleit het en die ander (30 die/...

die storie wat hy aan hierdie hof vertel het. Oor die algemeen is die twee stories dieselfde behalwe op 'n paar kardinale punte, en dit is kardinale punte waaroor die hof uitsluitse moet gee.

Hy erken dat hy die aand daar was. Hy sê voor hy soontoe is, het hy iemand anders gaan help om vis te vang en braaivleis te maak, 'n blanke daar in die omgewing. Hy is toe na maats van hom en dit is bevestig deur die getuienis van Daniel Witbooi, hulle het so ver die hof kan aflei tussen 'n paar van hulle omtrent 'n gelling jabula, (10 wat 'n vorm van kafferbier is, gedrink en hulle het toe nog 'n skep daarvan geneem. Dit is nie heeltemal duidelik uit die getuienis nie hoe groot die skep was nie. Die een sê dit is 'n jamblik en die ander sê dit is 'n groot koffieblik, maar 'n redelike hoeveelheid jabula het hulle daar weggeneem en hulle het dit op pad en by Witbooi se huis ook gedrink en op 'n stadium het hulle by 'n ander huis waar hulle weer jabula aangebied is en dit was te soet na die beskuldigde se smaak en hy het toe gesê hy het tandpyn, hy gaan nou huis toe, en dit is op pad huistoe wat hy by (20 die oorledene se huisie aangedoen het die aand. Dit was volgens al die getuies ietwat na tienuur die aand. Dit strook ook min of meer met die mediese getuienis van Dr Berning.

Sy storie aan die hof is dat hy daar geklop het aan die deur want hy wou pille kry vir sy tandpyn. Hy sê die oorledene het na die deur toe gekom, sy het gevra wie is dit en hy het gesê: "Dit is ek, dit is Pieter", en sy het sondermeer begin om die deur oop te maak. Hy sê sy het gesukkel om die deur oop te kry en hy het die deur 'n stamp gegee met sy twee hande. Soos hy gewys het, het hy sy (30 hande/...

hande voor hom gehou en hard gedruk teen die deur en die deur het oopgeswaai en haar onderstebo gestamp, sodat sy lê en sy het daar gelê met haar nagrok op, haar hele onderlyf was ontbloot en hy het onmiddellik sy broek uitgetrek en met haar gemeenskap gehad.

Volgens sy storie in hierdie hof, het hy op 'n stadium gesê dat sy geskree het en dat hy sy hand op haar keel gesit het om te verhoed dat sy verder skree. Hy het ook hier op 'n latere stadium in sy getuienis gesê dat sy vir hom gesê het: "Piet, los my" of "Pieter los my" of "los my (10 Pieter."

Sy getuienis in hierdie opsig was in hierdie hof glad nie oortuigend nie en ook nie konsekwent nie. Hy sê hy het nie klaargemaak met sy geslagsomgang nie want hy het 'n motor gehoor; hy het uitgehardloop en die motor het verbygegaan en toe gaan hy weer terug en hy het haar toe opgetel en hy het haar bed-toe gedra en hy het haar in die bed gesit en toe hy haar in die bed sit, toe besef hy sy is dood. Hy het haar toe maar toegemaak en hy is weer uit. Hy het die kers doodgemaak. Volgens hom het sy 'n kers na (20 die voordeur toe gebring en sy het die kers op die tafeltjie geplaas in die kombuis net oorkant die voordeur en daar, soos ons sy getuienis verstaan het, het hy die kers doodgemaak en dit daar gelos.

Mnr van Rooyen oor twee punte is herroep. Die een was gewees oor die kwessie van die deur en hy het getuig dat in die eerste plek as daar iets verkeerd was met die oorledene se huis of as daar enige werkies daar nodig was, enige probleme het sy gewoonlik vir hom gevra om dit op te los wat hy wel gedoen het en sy het nooit gekla oor die deur nie, maar wat meer belangrik is, hy het die volgende (30 dag/...

dag toe hy gaan ondersoek gaan instel het, waarna ek alreeds verwys het, die deur sonder enige moeite oopgemaak nadat hy gevind het dat dit is nie gesluit nie. Die deur was nie geswel nie en die houtraam was nie geswel sodat dit nie kon oopgaan nie. Dit was nie nodig om enige krag toe te pas om die deur oop te maak nie, hy het net eenvoudig die handvatsel gedraai en die deur oopgemaak. Hierdie getuienis, wat ons aanvaar, weerlê geheel-en-al die beskuldigde se storie as dit is wat hy bedoel dat die deur half vasgesit het en dat hy dit moes stamp om dit oop te kry. (10

gestel

Die proposisie deur sy advokaat/kan, met alle respek, ook nie korrek wees nie, naamlik dat hy ongeduldig geword het omdat die oorledene met die sleutelgat gesukkel het om die sleutel in te kry of wat ookal en dat sy afgebuk het en dat hy toe die deur oopgestoot het want dit sou hom niks gehelp het om te stamp aan die deur totdat die deur oopgesluit is nie en dié sal hy natuurlik weet as sy die handvatsel draai, so die storie van die deur oopstoot op die manier waarop hy dit gedoen het omdat hy ongeduldig geraak het, glo ons nie. Dit mag wel wees dat hy die deur n stamp gegee het, dat hy hom oopgestamp het en dit strook ook wat hy aan die landdros gesê het, maar dan was sy bedoeling nie net om die deur oop te maak nie, sy bedoeling was na ons mening om n verrassingselement op die spel te bring sodat hy die huis onmiddellik inkom voordat daar enige verdere probleme is en moontlik in die loop daarvan die oorledene uit die pad uit kry deur haar onderstebo te stamp met die deur. (20

Vandaar af is sy storie aan dié hof tot n groot mate (30
verskillend/...

verskillend van dié wat hy voor die landdros afgelê het in antwoord op vrae. Hy het waar sy storie hier verskil van die storie wat hy aan die landdros vertel het, elke keer gesê die landdros het hom verkeerd verstaan of die landdros het iets bygevoeg wat hy nie gesê het nie maar as 'n mens die landdros se oorkonde behoorlik ontleed, dan kan die beskuldigde se aanval op die landdros se geloofwaardigheid en op die korrektheid van sy oorkonde nie slaag nie. Daar is sekere vrae wat die landdros gestel het wat hy nie sou gestel het as die antwoorde eers gegee (10 is wat die beskuldigde sê hy gegee het nie. In sy antwoorde aan die landdros sê hy, erken hy na sy skuldigpleit dat hy die oorledene aangerand het en hy is gevra wat het jy aan haar gedoen. Sy antwoord is:

Geklop aan die deur, sy maak die deur oop, ek stamp toe die deur oop.

Vraag: Is jy toe in die huis in?

Ant: Ja.

Vraag: Wat maak jy toe in die huis?

Ant: Toe ek die deur oopstamp, het die deur haar (20 getref en toe val sy in die kombuis op die vloer.

Vraag: Wat doen jy toe?

(Nou, dit kan hier onthou word dat die beskuldigde twee klagtes teen hom gehad het, die een was moord en die ander verkragting. Dit is heeltemal duidelik dat die eerste deel van sy verklaring eintlik gegaan het oor die moord en toe is daar weer teruggekom na die verkragting toe en toe weer terug.)

Vraag: Wat doen jy toe?

(30

Ant: Ek/...

Ant: Ek het my een hand op haar keel gesit en haar keel toegedruk. Ek het haar dood gewurg waar sy in die kombuis op die vloer gelê het.

Vraag: Wat maak jy toe verder met haar?

Ant: Ek het haar opgetel en na die kamer gedra. Ek lê haar op die bed neer en maak haar toe met 'n kombers. Sy was toe alreeds dood.

Op hierdie stadium moet gelet word, word daar niks gepraat van die verkragting nie, hy is nou besig met die doodmaak (10 van die oorledene. Nou vra die landdros hom en heeltemal korrek ook want hy moet mos nou by die verkragting kom:

Vraag: Het jy enige iets verder aan haar gedoen behalwe haar doodmaak?

Ant: Toe oorledene op die vloer lê in die kombuis, het ek haar broek uitgetrek. Sy het nog gelewe. Ek het my broek ook uitgetrek en met haar gemeenskap begin hou."

Vraag: Het sy toe nog gelewe?

Ant: Ja. (20

Ek hou hier vir 'n oomblik stil net om hierop te wys dat die beskuldigde in hierdie hof gesê het dat hy het nie die oorledene se broek uitgetrek nie, die landdros het hom verkeerd verstaan, hy het net gepraat van sy broek wat hy uitgetrek het. Hier weereens is die waarskynlikhede ten gunste van die korrektheid van die landdros se oorkonde want hy sê aan die landdros en die landdros skryf neer: "het ek haar broek uitgetrek? Sy het nog gelewe. Ek het my broek ook uitgetrek." Die woord "ook" sou nie gebruik gewees het nie as die beskuldigde nie gepraat het van die uittrek van sy broek (30 nie/...

As hy wel gesê het in antwoord op die vraag van die landdros: Toe jy die oorledene gewurg het, wou jy haar doodmaak? As hy gesê het nêe, ek wou haar nie doodmaak nie, is dit vir ons voor die hand liggend dat die landdros, 'n ervare landdros met 27 jaar ondervinding, sou vra wat wou jy dan doen? Of "om watter rede het jy haar aan die keel gevat?" En dan sou hy gesê het wat hy hier in die hof gesê het: "om haar stil te maak," maar dit is nie wat hy gesê het nie en hy kon slegs gesê het: "ek wou haar maar net doodmaak" en daarom het die landdros hom nie verdere vrae (10 gevra op die punt nie. Die landdros het hom toe net oor die drank gevra en hy het gesê hy het gedrink.

Vraag: Hoe laat het jy gedrink?

Ant: Seweur namiddag die Saterdagmiddag.

Vraag: Hoe laat het die voorval plaasgevind?

Ant: So by tienuur.

Vraag: Was die drank toe byna alles uitgewerk?

Ant: Ja.

Ek kan net meld dat hierdie toe hy verskyn het voor die landdros op die 13de Oktober 1981, dit is binne twee dae of drie (20 dae na die gebeure, dat alles nog vars in sy geheue was en voor hy enige kans gehad het om 'n storie op te kook.

Om die redes soos hier gegee is, is dit vir ons duidelik dat sy ontkenning van wat in die oorkonde van die landdros staan, geheel-en-al onaanvaarbaar is en wat die oorkonde oorhandig het, het hy wel aan die landdros gesê.

Die enigste vraag wat nou nog opkom by die hof, is of hierdie getuienis, hierdie erkenning deur hom aan die landdros, of dit strook met al die getuienis voor die hof en dit strook wel. Die getuienis van die beseringsklop hiermee, dit klop nie met net 'n poging om haar 'n bietjie stil (30 te/...

aan haar baie goed bekend was, daar is geen twyfel daaroor nie. Hy sê dit self en daardie motief pas in by wat hy aan die landdros gesê het.

Ook wat betref sy geestestoestand die aand, het hy aan die landdros gesê dat "die drank was toe byna alles uitgewerk" toe hy daar ingaan. Hy het hier in hierdie hof, by wyse van antwoorde op vrae gestel deur/^{sy}advokaat vertel dat hy die aand dagga gerook het en hy plaas die daggarokery so laat as ná tienuur want hy sê dat na hy die huis van Witbooi verlaat het en op pad na die oorledene toe, het hy (10 vir hom 'n daggasigaret gemaak bestaande uit meer dagga as tabak en hy het aangedui dit is omtrent 9 duim lank sigaret, zol of pyp wat hy gerook het en dat dié 'n uitwerking op hom gehad het. Hierdie storie is nooit aan die landdros vertel nie.

Die hele episode kon nie baie lank geduur het nie. Volgens sy houvrou, het hy huis toe gekom en dit kon nie baie later as sê binne 'n halfuur of 'n uur gewees het nadat hy na eie bewering die dagga gerook het nie. Hy het nie alleen by haar gesit nie, maar hy het met haar gemeenskap gehad. (20 Sy ken die reuk van dagga, sy is bewus daarvan en sy sê sy het geen dagga aan hom geruik nie. Ons aanvaar nie sy getuienis nie, ons glo dit nie dat hy dagga die aand gerook het nie. Ons glo dat dit 'n blote versinsel is om sy skuld te minimiseer.

Die ander probleem wat ons het met sy storie, is dat hy vir die hof gesê het dat hy na die oorledene se huis gegaan het om pille te kry vir die tandpyn. Hy het dit later 'n bietjie gewysig deur te sê dat hy het geweet sy suster is daar en as hy klop sal sy suster antwoord. Dit is slegs (30

nadat/...

deur oopmaak en na ons mening is sy getuienis op hierdie punt nog 'n aanduiding van die ongeloofwaardigheid van die beskuldigde.

Ons is die mening toegedien dat drank nie enige besondere rol gespeel het die aand nie, nie alleen omdat die hoeveelheid drank min was nie en nie alleen omdat hy vir die landdros gesê het dat die drank is by daardie tyd al byna alles uitgewerk nie, maar ook omdat hy hier in hierdie hof en ook aan die landdros in die fynste besonderhede 'n relaas gegee het van alles wat gebeur het daardie (10 aand. Hy het besonderhede verskaf van elke beweging, van alles wat hy gedoen het en onder daardie omstandighede glo ons nie dat sy sintuie tot 'n mate aangetas was wat hom enigsins minder vatbaar maak vir die regstoediening nie. Hy het drank gehad die aand. Ons glo nie hy het dagga gehad nie, maar ons glo nie die drank het enige besondere uitwerking op hom gehad nie.

Op sy storie dan wat hy aan die landdros vertel het wat ons aanvaar die korrekte storie is, het hy die oorledene gewurg tot sy dood is en hy het geweet hy doen dit. Hy sê (20 hy wou haar maar net doodmaak, daar was "geen spesifieke rede daarvoor nie." Ons glo dat die rede vir die moord op daardie stadium wat ookal vooraf gebeur het, was die feit dat hy nie wou gehad het sy moet hom daarna uitken nie. Daar is geen twyfel by ons nie dat op die waarskynlikhede het hy haar op die bed gaan plaas en die deur toegemaak met die hoop dat haar dood so lank as moontlik verborge sou bly.

Wat betref klagte 1 het die beskuldigde skuldig gepleit en die mediese getuienis staaf die pleit.

Wat betref klagte 3, is die Staat se saak dat beskuldigde/... (30

digde soontoe gegaan het met die bedoeling om die oorledene te beroof en dat hy haar wel beroof het. Hier het ons redelike twyfel wat sy bedoeling was toe hy soontoe gegaan het die aand, en ook oor die kwessie van die roof. Sy storie dat hy die geld daar gesien het nadat hy haar in die bed gesit het en haar beursie daar gesien het en dat hy die beursie deurgesnuffel het en die R30 gevind het, kan redelik moontlik waar wees en onder daardie omstandighede kan nie gesê word dat die Staat bewys het dat hy haar aangerand het met die doel om haar van haar eiendom te on- (10 neem nie. Vir roof moet daar die twee elemente wees, die opset om deur die gebruik van geweld of die dreigement van geweld iemand van hulle eiendom te ontnem en die neem daarvan. Die eerste element is nie deur die Staat hier bo redelike twyfel bewys nie maar nogtans op sy eie erkenning en sy pleit is hy skuldig aan diefstal op klagte 3. Om die redes wat ek uiteengesit het, het ons tot die gevolgtrekking gekom (en dit is die eenparige beslissing van die hof) dat hy op klagte 1 SKULDIG is aan verkragting en op klagte 2 SKULDIG is aan moord en op klagte 3 SKULDIG bevind (20 word aan diefstal.

HOF VERDAAG: (3.30 nm.)

MET HERVATTING: (om 3.40 nm.)

MNR. KLOPPER SPREEK HOF TER VERSAGTING:

MNR. KLOPPER ROEP:

JAN KAMFER: v.o.e.

ONDERVRAGING DEUR MNR. KLOPPER:

Mnr. Kamfer, jy is nou die vader van die beskuldigde en jy het nou ook daar op die plaas gewerk die meeste van jou lewe waar hy grootgeword het? --- Ja.

Kan jy nou net in jou eie woorde 'n bietjie aan die hof verduidelik van die omstandighede waarin die kind grootge- 10 word het, asseblief? --- Ja, my Edelagbare, op daardie plaas het ekself grootgeraak. Daar is vyf huise op daardie plaas, is 'n familieplaas, my Edelagbare, en ek het al vir al vyf huise al gewerk, my Edelagbare. Ek het daardie kind se ma geontmoet op daardie plaas, my Edelagbare. Wat ek vir Mnr. Hendrik Williams, ek het vir hom gewerk en sy ma het ook daar gewerk, my Edelagbare, en toe het ek met sy ma in aanraking gekom, my Edelagbare, in die geselskap dat ek hom toe geontmoet het by sy ma, my Edelagbare, dat ek hom nou by sy ma gemaak het, my Edelagbare. 20

HOF: Jy het met haar geslaap en toe het julle hierdie kind gehad? --- Ja, my Edelagbare.

MNR. KLOPPER: Dié kind van julle het toe nou daar by julle op die plaas grootgeword, né? --- Hy is gebore op daardie plaas, my Edelagbare, hy het grootgeraak op daardie plaas, my Edelagbare. Hy het vrou gevat op daardie plaas, my Edelagbare.

Mnr. Kamfer, as kind het die beskuldigde vir jou probleme gegee as kind? Was hy 'n goeie kind gewees? --- Om die waarheid te sê, my Edelagbare, ek staan aan niemand se kant nie, aan die kind se kant nie, maar volgens daardie kind het hy 30 nog nie so dat ek kan sê ek het van R10 of R5 betaal vir 'n hof

vir /

vir hom nie, my Edelagbare.

So, hy was nog nooit in die moeilikheid gewees nie? --- Nee, nog nooit nie, my Edelagbare. Ons het nou laasjaar het ons saamgewerk by Mnr. Murray & Roberts in George en Plettenberg waar hulle daardie klomp huise gebou het, toe werk hy saam met my.

En op die plaas het hy goed gewerk? --- Op die plaas het hy naweke gemelk en vir die miesies gekyk dat alles reg is, my Edelagbare.

Het hy op die plaas ooit moeilikheid gemaak? --- Ek het 10 nog nooit moeilikheid gehoor wat hy gemaak het nie, my Edelagbare, om die waarheid te sê nie.

Nou Mnr. Kamfer voordat die hof nou jou kind sal straf vandag vir wat hy gedoen het, is daar nou nog iets wat jy aan die hof wil sê? --- My Edelagbare, ek meen ek ken nie wat hy gedoen het nie, my Edelagbare, maar ek vra in die naam van die Vader, my Edelagbare, om genadig tog te wees vir hom, my Edelagbare, sien dat dit sy eerste misdaad is vir wat hy nou gedoen het, my Edelagbare. Ek meen die misdaad is baie 20 lelik, my Edelagbare, maar ek vra tog die Vader tienduiseend maal in die hof om genadig tog vir hom te wees, my Edelagbare.

En wil jy nog iets vir die hof gevra het in verband met sy kind? --- En dan wil ek die hof gevra het, my Edelagbare, as die hof nou sal genadig wees, my Edelagbare, ek het nog baie kinders om voor te sorg, my Edelagbare, en hy het ook 'n kind hierso, my Edelagbare, en hy is baie klein, hy kan nog nie vir homself water skep en drink nie, my Edelagbare. As sy pa 'n vonnis kry, my Edelagbare, as die hof my kan bystaan, asseblief my Edelagbare, want waar moet hy ete en drinke kry, my Edelagbare, en ek wil hê die hof moet aanvaar 30 vir die woord wat ek gesê het, die woorde my Edelagbare, moet

die hof die kind aan sy ma afgee vandag, my Edelagbare.

HOF: Maar is die kind nie by sy ma nie? --- Nee, by sy ma, nie by sy vrou nie, by sy eie ma. Kyk, ek is nie getroud met sy ma nie, my Edelagbare, daarom gaan hy op Pieter Wildeman en ek as Kamfer, my Edelagbare.

MNR. KLOPPER: Is daar nog iets wat jy wil sê of is daar nog iets wat jy wil sê? --- Dit is al wat ek wil sê.

GEEN VERDERE VRAE DEUR MNR. KLOPPER:

HOF: Hoekom sê jy - is sy ma nie in staat om na hom te kyk nie, sy eie ma nie, die kind se eie ma nie? --- My Edelagbare, 10 hulle is nie getroud nie, my Edelagbare.

Ek weet hulle is nie getroud nie? --- Om die waarheid te sê my Edelagbare, as sy ma miskien as ek sê in die moeilikheid is, as sy ma vat 'n ander man, 'n ander man gaan nie kyk soos sy eie pa gekyk het na die kind nie, my Edelagbare.

Ja, maar jy sien Kamfer, ek kan nie die kind - ek moet vir jou verduidelik, hy is nie getroud met die vrou nie. --- Nee, my Edelagbare.

En sy het toesig oor die kind, hy het nie seggenskap oor daardie kind nie, maar ek kan nie die kind by daardie ma 20 wegvat nie. --- Ja, as die hof kan help, my Edelagbare, soos ek vra daar op die plaas vir kos en klere vir die kind, asseblief, my Edelagbare.

Wel, dit is 'n kwessie vir die Welsyn. --- Ja.

Dit sal wel na omgesien word hopelik. --- Om die waarheid te sê, my Edelagbare, ek sal nie vir daardie kind van my - al staan hy vandag in moeilikheid, hy kan met enige ding werk, met pik en graaf, met enige ding, maar ek weet nie, my Agbare, waarom het hy dit gedoen nie want ek voel ook seer in myself, my Edelagbare, want hy het grootgeraak op daardie plaas, selfs 30 daardie baas wat ook teen hom getuig het, my Agbare, daardie

baas / ...

baas het skoolgegaan, toe werk ek op daardie plaas. Ek kan nou nog nie glo nie dat hy dit gedoen het nie, my Agbare.

Ons weet ook nie waarom hy dit gedoen het nie, hy het ook nog nie vir ons gesê nie. --- Ek meen as die hof my kan die kans gee, my Agbare, ek was laasjaar in die gevangenis gewees toe vra ek vir die tronkbewaarder dat my kind by my kom slaap dat ek kan vra wat hy gemaak het, toe sê hy vir my: Pa, ek was nie alleen nie....

MNR. KLOPPER: Mnr. Kamfer, dit is nie nodig - dit gaan op hierdie stadium geen verskil maak nie. 10

HOF AAN MNR. KLOPPER: Dat hy maar sê wat hy wil sê, Mnr. Kloppe.

GETUIE: Toe vra ek vir hom my Edelagbare, toe sê hy hy was nie alleen nie, my Edelagbare, maar hy wil die ding op hom vat, my Edelagbare. So, ek meen hy wil dit nou self dra, so hy moet nou maar sy man gaan staan, my Edelagbare, want ek meen ek voel dit vandag dit is my seun want enige mense voel ook saam met jou seun maar jy het hom nie soontoe gestuur nie, jy het hom nie geleer sulke dinge nie, my Edelagbare, 20 so ek vra die hof wees genadig vir hom.

HOF: Het hy vir jou gesê wie was by hom? --- Hy het vir my gesê my broer se kind was hom.

Wie is jou broer se kind? --- Soppie Weitz, hy bly in Dieprivier. My pa was nie getroud met daardie vrou gewees nie, my Edelagbare.

Niemand is getroud nie.

GEEN VERDERE VRAE DEUR MNR. KLOPPER:

ASSESSOR BIRD: Kan jy enige rede gee waarom hy dit gedoen het? --- Nee. 30

Jy ken hom goed? --- Ek ken hom goed, my Edelagbare, maar

soos / ...

soos ek dit by my het, dit is net maters en dagga en drink wat dit maak, my Edlagbare, dit is die hele ding want ek het gewerk toe vang ek hom eendag tussen daardie klomp se huise, ek kan meneer gaan wys waar ek nou van praat, toe sê ek vir Mnr. Cohen, dit was die voorman gewees, toe sê ek vir hom ek het my kind gevang met 'n daggapil hier binnekant en dit gaan die oorsaak wees dat die kind deur maters wat dit maak en ek het nog nooit dagga gerook nie, my Edelbare. Ek was al baie hier in die moeilikheid maar net vir dronk, geen aanranding of diefstal nie, my Edlagbare, so ek weet (10
nie meneer. Ek erken my dinge in die hof, meneer, ek kom altyd net vir dronk, hulle sal my nog nooit vir iets anders kry nie. Dit is maters my Edlagbare.

HOF: Ja, ek het nou mooi gehoor wat jy gesê het, die hof besef dat jy voel soos 'n vader en sal agslaan op wat jy gesê het.

GEEN VERDERE VRAE:

HOF VERDAAG: (om 3.55 nm.)

MET HERVATTING: (om 4.05 nm.)

(20

MNR. KLOPPER SPREEK HOF TOE TER VERSAGTING:

MNR. ROSSOUW SPREEK HOF TOE:

UITSPRAAK TEN OPSIGTE VAN VERSAGTING

Na die skuldigbevinding op die klagte van moord, het die tweede fase van die ondersoek soos dit genoem word in party van die gewysde 'n aanvang geneem, naamlik of daar wel versagte omstandighede bestaan of nie. Hier is die bewyslas op 'n oorwig van waarskynlikhede op die beskuldigde.

Die enigste getuie wat geroep is deur die beskuldigde se advokaat, is sy natuurlike vader, Jan Kamfer, wat 'n hart-

(30

roerende pleidooi gelewer het vir die benadiging van sy seun

op/....

op die basis dat hy 'n goeie seun was, dat hy op geen stadium enige probleme geskep het nie, hy was nooit in die moeilikheid gewees nie, 'n voorbeeldige kind en hy het ook iets bygesê maar die beskuldigde het verkies om dit nie te sê nie en dit is dat die beskuldigde op 'n stadium aan hom sou gesê het dat hy was nie alleen gewees nie, hy het genoem wie saam met hom was. Dit moet ek ignoreer want dit is nie die beskuldigde se relaas nie. In elk geval as dit die geval was, dan is ek nie tevrede dat dit as versagting dien nie.

Verder het sy getuienis niks bygedra tot die probleem (10
nie. Mnr. Klopper het geargumenteer dat daar ~~iets~~ moes gewees
het, 'n faktor wat 'n rol gespeel het die aand wat gelei het
tot die gedrag wat nie volgens die beskuldigde se normale
lewenspatroon geskied het nie. Dit sou miskien sinies wees
van my om te sê daar moet altyd 'n eerste maal wees want
dit gebeur dikwels. Mnr. Klopper het aangevoer dat drank
'n rol moes gespeel het. Dit is wel waar dat in gevalle van
verkragting is daar dikwels 'n prikkeling van wellus deur drank.
Daar is 'n skielike behoefte tot seks wat òf uitgelok word deur
die aanwesigheid van 'n vrou of vrouens in die nabyheid òf wat (20
vervul moet word deur die vind van 'n vrou, maar in hierdie
geval as daar so 'n wellus ontstaan het as gevolg van die
gebruik van drank help dit die beskuldigde glad nie as 'n
versagtende omstandigheid nie, want sy antwoord op sy probleem
was 'n paar honderd treë weg, nl. sy vrou. Sy sou hom letterlik
met ope arms ontvang het, soos sy gesê het. Sy het later
dieselfde aand met hom omgang gehad wat bewys is van dié
feit dat sy nie teensinnig was nie of sou gewees het nie.
Daar was geen rede om teensinnig te wees nie. Sy was nie
verwagte nie, sy het nie haar maandstonde gehad nie (30

en daar was geen rede waarom hy nie na sy vrou toe kon gegaan het nie, as hy dan so seksueel geprikkel gevoel het as gevolg van die drank.

Ek noem die wellus omdat dit deel is van die patroon waarvan Mnr. Klopper melding gemaak het, nl. die verkragting gevolg deur die moord, maar die moord het eintlik gevolg op die verkragting. Dit is onafskeidbaar. Daar kan geen redelike twyfel wees nie dat die beskuldigde besef het dat as die vrou lewe, dan loop hy die gevaar om ten minste 'n lang vonnis van tronkstraf uit te dien en dat dit die motief (10) was in die moord op die oorledene. Hy sê dit in soveel woorde waar hy sê dat hy het weggehardloop toe die kar kom en hy het teruggegaan en daar, soos die Prokureur-Generaal tereg uitgewys het, hy het tyd gehad tot besinning, dit was wel 'n kort tyd, maar daar was. Dit is nie asof hy net na hy gemeenskap gehad het, sy hande om die keel gedruk het of 'n mes gevat het en haar keel afgesny het of iets van daardie aard nie. Hy het weggekom van haar of, hy is uit die huis uit en as daar nie by hom die gedagte was om haar te dood nie, dan vra 'n mens hoekom het hy terruggegaan. Dit kon (20) net vir een rede gewees het en dit is om seker te maak dat sy nie getuienis teen hom lewer nie.

Nou, as 'n mens daardie faktor in ag neem, dan is dit baie moeilik om enige grondslag hoegenaamd vir versagting te vind. Daar is nie hier 'n kwessie van jeugdigheid nie, hy is in sy twintiger jare. Mnr Klopper het tentatief aan die hand gegee, soos ek sy argument verstaan het, dat omdat beskuldigde se ontwikkelingspeil so laag is, moet hy eintlik vergelyk word met 'n jeugdige, met 'n tienerjarige, maar jeugdigheid is nie net geleerdheid nie, of gebrek aan (30) geleerdheid/.....

geleerdheid nie. Dit word nie net aan daardie maatstaaf gemeet nie. Hy het redelike ondervinding van die lewe. Dit is wel waar dat hy hier in 'n plattelandse gemeenskap lewe, maar hy het 'n kind verwek, hy het al gaan werk as 'n arbeider of 'n bouer, hy het al rondbeweeg hierso, hy het nie 'n mistroostige lewe gely nie an alhoewel hy geen formele opvoeding gehad het nie, word hy nie beskou in sy gemeenskap so ver ek kan aflei van die getuienis as 'n kind nie, hy is 'n man.

Wat betref die mindere intelligensie wat Mnr. Klopper (10) geopper het, daar weer is dit nie 'n kwessie van formele opvoeding of skoolopvoeding nie. Die Beskuldigde het binne sy perke, as redelike intelligent voorgekom. Hy is nie onnosel of verstandelik vertraag nie. Hy het antwoorde gegee op vrae, hy het goed verstaan wat aan hom gestel is hier in die hof, hy het dinge verduidelik, hy het so af en toe gesien waarheen die vrae lei en die antwoorde in 'n ander rigting probeer stuur. Ons glo dus dat sy intelligensie van so 'n lae peil is dat hierdie 'n besondere geval is, waar dit as 'n mate van versagting nie (20) kan dien nie.

Versagtende omstandighede is in een uitspraak as volg omskryf in Engels gestel:

"Anything which reduces the blameworthiness of the accused, morally albeit not legally."

By bepaling van hierdie morele verwytbaarheid (moral blameworthiness) moet 'n mens na my mening soos die Prokureur-Generaal aangevoer het kyk na die reaksie van die gewone man, die man op straat, die man in die platteland, wat sy velkleur ookal mag wees. Dit kan nie

gesê/....

gesê word dat 'n persoon wat iemand verkrag en dan om die gevolge van die verkragting te ontsnap, die persoon wat verkrag is doodmaak dat hy derhalwe minder moreel verwytdiebaaar is nie. Dit kan nooit wees nie. As dit/geval gewees het, kan ons maar die hele strafstelsel en straftoemeting oorbord gooi. Dit is eintlik 'n weersinwekkende daad wat gepleeg is. By gevolg word watter ander punte wat daar ten gunste van die beskuldigde mag wees (ek vind moeite om enige te vind) word hulle oordonder deur die weersinwekkendheid van die omstandighede waarin die moord plaasgevind het en deur die motief (10 daarvoor.

Anders as in 'n onlangse saak waarin ek gesit het, was dit nie 'n instinktiëwe reaksie nie. Ek verwys na die saak S. v. VAN SCHALKWYK waar daar ook 'n dreigement geuiter is teen die beskuldigde dat die beskuldigde sou "betaal" vir die feit dat hy aanstalties gemaak het teenoor die dame. Hy het haar nie verkrag nie, hy het voorstelle van gemeenskap gemaak en hy omdat hy onlangs in die tronk was en hy geweet het sy ken sy naam, het hy die naaste klip gevat en haar 'n hou teen die kop gegee. Daar is versagtender omstandighede (20 gevind omdat dit 'n instinktiëwe reaksie was sonder enige voorbedagte rade, dat hy niks beplan het nie, dat hy nooit enige soiets in sy gedagte gehad het nie, dat hy nooit verkragting in gedagte gehad het ook nie. Hier is die omstandighede heeltemal anders. Die oomblik wat hy besluit het om die oorledene te verkrag, het hierdie tragedie hom begin afspeel en het hy net een uiteinde gehad, en kon hy ook net een uiteinde hê, omdat beskuldigde bekend was aan die oorledene.

In hierdie omstandighede vind die hof dat daar geen versagtende omstandighede is nie.

BESKULDIGDE HET GEEN VORIGE VEROORDELINGS:

MNR. ROSSOUW SPREEK HOF TOE TEN OPSIGTE VAN VONNIS:

HOF: Voor u verder gaan, ek het nagelaat om een iets in die uitspraak in te voeg wat ek in gedagte gehad het om te sê en dit is dat ons nie die beskuldigde se storie glo dat die nagrok opgetrek het tot hier by haar borste nie, ons beskou dit as hoogsonwaarskynlik en ek moet dit bylas in die uitspraak.

(10

MNR. ROSSOUW SPREEK HOF VERDER TOE TEN OPSIGTE VAN VONNIS:

MNR. KLOPPER SPREEK HOF TOE TEN OPSIGTE VAN VONNIS:

HOF VERDAAG: (om 4.35 nm).

MET HERVATTING: 26 Maart 1982: (om 9.15 vm.)

VONNIS

Wildeman, jy is skuldig bevind op drie klagtes, die eerste een is verkragting, die tweede een is moord en die derde een is diefstal. Ek sal eers met die eerste en die derde klagtes handel.

Wat betref die klagte van verkragting, berus dit in my diskresie volgens die Wet of ek die doodstraf of 'n mindere straf oplê. Die kwessie van straftoemeting is 'n baie moeilike een vir die Regter wat dit moet uitvoer. Daar is verskillende faktore wat in elke geval oorweeg moet word, faktore wat eie is aan die beskuldigde, ander faktore weer wat te make het met die misdryf self, die aard daarvan die omvang daarvan, die omstandighede waaronder dit gepleeg is. Hierdie is van die faktore, daar is ook andere wat ek nie hier hoef te meld nie maar wat ek in die gedagte hou.

(10

Jy het 'n weerlose ou dame brutaal verkrag. Of jy nou die houe in die gesig met die vuus toegedien het en of jy dit gedoen het toe jy die deur oopgestamp het, maak nie saak nie. Daar was geen nodigheid vir jou om daardie deur oop te stamp nie behalwe as dit jou bedoeling was om haar onderstebo te stamp. Die hof is nie seker waarom jy die aand daardie huis binnegegaan het nie. Dit is nie vir ons duidelik uit die getuienis of jy gegaan het om die geld te gaan steel nie, of jy gegaan het om die vrou te gaan verkrag nie. As die hof seker was dat jy met voorbedagte rade gegaan het om die vrou te verkrag, dan sou dit 'n groot verskil gemaak het. Dit mag wel wees en daarom moet jy die voordeel van die twyfel kry dat jy op die ingewing van die oomblik toe jy in die huis is en jy vir 'n ander doel soontoe gegaan het en dat jy op die ingewing van die oomblik besluit het om die vrou te verkrag.

(30

Ek moet in ag neem die feit en ek handel nou net met die verkragting, ek is nie met die ander klagtes besig nie, ek beskou die verkragting nou in die lig asof die vrou nie dood is daarna nie of sy nie vermoor is daarna nie. Ek moet myself in die posisie plaas dat of jy haar verkrag het en haar daar gelos het sonder om haar te verwurg. Ek moet in daardie omstandighede in ag neem dat jy 'n eerste oortreder is, dat jy hoegenaamd geen tekens getoon het van seksuele afwykings nie, dat jy nie vantevore verkragting gepleeg het nie en dat dit iets is wat jy sommer skielik besluit het om te doen. Hier is egter nie 'n kwessie van uitlokking in hierdie geval nie, onder geen omstandighede kan ooit gesê word dat 'n ou dame van 80 jaar iemand kon uitgelok het in die sin dat haar teenwoordigheid of die feit dat sy 'n vrou is, jou laat voel het dat jy gemeenskap wil hê nie. Dit is weer 'n verswarende faktor daardie. Die Appèlhof het al gesê by wyse van uitspraak en dit is ook 'n sienswyse wat ek met respek deel, dat die doodvonnis slegs in uitsonderlike gevalle van verkragting opgelê moet word. So byvoorbeeld wat my betref as daar 'n besondere wrede ^{is} aanval op 'n persoon/of sy by gevolg wat lank voortduur d.w.s. sielkundige of fisiese gevolge, waar byvoorbeeld die aandrander 'n rekord het van vorige verkragtings, waar daar meer as een man betrokke is wat sy wil afpers op 'n vroumens, waar dit 'n jong kind is, dit is almal gevalle daardie waar 'n mens die doodstraf baie ernstig oorweeg. (10) (20)

Ek het lank gedink oor hierdie kwessie van die vonnis en in my benadering moet ek weer benadruk dat ek moet handel met hierdie verkragting afsonderlik van die moord

— wat daarop gevolg het. — As die hof in elke verkragtingsaak (30)

die/....

die doodvonnis sou oplê, sou die moontlikheid dat h verkrakter om homself teen wetgewing en die daarop volgende doodstraf te vrywaar die persoon wie hy verkrag het dood maak verhoog word. Onder hierdie omstandighede het ek tot die gevolgtrekking gekom dat hierdie nie h geval is waar die doodvonnis moet opgelê word nie, maar wat ek in ag neem is die feit dat al is jy h eerste oortreder, dat hierdie h weerlose ou dame was, dat sy normaalweg geen seksuele aantrekking kon gehad het, vir enige persoon in agnemend haar ouderdom nie, dat sy in haar eie huis was, dat sy daar verkrag is waar sy veilig behoort te wees, en dan kan ek nie h ligte vonnis oplê wat tronkstraf betref nie. (10

Die vonnis op Klagte No.1 is dus TWINTIG JAAR GEVANGENISSTRAF.

Wat betref Klagte No. 3, die diefstal, moet ek aanvaar vir die doeleindes van strafoplegging dat dit iets is wat jou bygeval het daarna, dat jy die beursie gesien het en dat jy besluit het om die geld te vat, en dat jy nie ingegaan het om te gaan steel nie, want anders sou jy skuldig bevind gewees het aan roof, of selfs huisbraak met die opset om te steel. Daar weer is jy h eerste oortreder, die bedrag is slegs R30 en by gevolge word jy gevonniss tot TWAALF MAANDE GEVANGENISSTRAF. (20

Ek kom nou by die tweede klāgte, aangesien jy skuldig bevind is aan moord sonder versagtende omstandighede, is daar net een vonnis wat ek kan oplê.

HOFORDONNANS: Pieter Wildeman, het jy enige iets te sê voor die doodvonnis jou opgelê word? --- Ek vra net genade.

HOF: Pieter Wildeman, die vonnis is dat jy hierna van geneem (30

word na die aangewes plek en dat jy daar aan jou nek
gehang word totdat jy dood is.

MNR. KLOPPER: U Edele, ek wil 'n aansoek bring om te
appelleer teen die vonnis, beide op die moordklagte en
op die verkragting.

HOF AAN MNR. KLOPPER: Maar u kan nie teen die vonnis op
die moordklagte nie..... --- U Edele, teen die bevinding
dat daar nie versagtende omstandighede teenwoordig is nie.
U Edele, my submissie is kortliks dat 'n ander hof moontlik
mag bevind dat, gesien in die lig van die beskuldigde se
agtergrond en die drankiname op die betrokke aand, daar
inderdaad verminderde morele verfeitbaarheid teenwoordig
is en dat as gevolg daarvan versagtende omstandighede teen-
woordig is. Dit is kortliks my submissie wat betref die
bevinding dat daar nie versagtende omstandighede is nie.
Wat betref my aansoek om verlof om te appelleer teen die
vonnis op die eerste klagte, is my submissie baie een-
voudig en kortliks, dat 'n ander hof moontlik mag bevind
dat 'n vonnis van twintig jaar in hierdie omstandighede
verminder kan word.

(10

(20

MNR. ROUSSOUW OPPONEER AANSOEK:

HOF: Hierdie is 'n aansoek om verlof om te appelleer.
Die beskuldigde is so pas op 'n klagte van verkragting tot
twintig jaar gevangenisstraf gevonniss en op 'n klagte van
moord, is hy skuldig bevind aan moord en daar is geen
versagtende omstandighede gevind nie en die doodstraf
is hom opgelê.

Advokaat Klopper wat verskyn het vir die beskuldigde
wat ook in die verhoor verskyn het, het aansoek gedoen

vir verlof om te appelleer ten opsigte van die moordklag

(30

slegs op die grondslag dat 'n ander hof wel sou kan vind dat daar versagtende omstandighede moes gevind gewees het deur hierdie hof.

Wat betref hierdie deel van die aansoek, het ek alles gesê wat gesê kan word oor die kwessie van versagtende omstandighede in my uitspraak en dit is my mening en met respek dat 'n ander hof onder hierdie omstandighede nie redelik tot die gevolgtrekking kan kom dat daar versagtende omstandighede was nie, derhalwe word die aansoek ten opsigte van Klagte 2 van die hand gewys. (10

Klagte 1, is die aansoek om verlof om te appelleer gaan dit oor die straf van 20 jaar en Mnr. Klopper het aangevoer dat 'n ander hof moontlik 'n ander vonnis mag oëlê. Dit is wel waar dat 'n ander hof 'n ander vonnis mag oëlê, kan oëlê, maar ek moet myself die vraag afvra, is die vonnis wat ek oëlê en die vonnis wat 'n ander hof in sy gedagte kon hê, is die verskil so groot dat die ander hof tot die gevolgtrekking sou kom dat hulle moet ingryp. So ver ek my kan herinner het ek in geen opsig misgetas in die toepassing van die beginsel van straftoemeting nie en na (20 my mening is dit nie 'n geval hierdie waar ek voel dat 'n ander hof tot ander gevolgtrekkings kan kom nie. Die aansoek word op altwee klagtes van die hand gewys.
